

Τι δύναται τις ἐπὶ μιᾷς γυναικὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας; Τίποτε ἐν τῇ ἀπομυωμένη; τὸ πᾶν.

Μὴ σπεύρετε εἰς τὴν ὁδόν.

Μὴ φυτεύετε εἰς τὸν χεῖμαρρον.

Μὴ ἀγαπάτε ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου.

ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Ο ΚΑΛΟΣ ΓΕΙΤΟΝ

Ἔστο, ἄσθην καὶ εἶπα: «Εἶμαι μέσα ἔς τὸ σπιτάκι μου ζεστός καὶ ξένοιαστος μὲ τὰ γίδια μου, μὲ τὸν σκύλιν μου. Δόξα τῷ Θεῷ ψωμί ἀπὸ τὸ τραπέζι δὲν λείπει. Δὲν ἔχω νὰ νοιασθῶ οὔτε διὰ γυναῖκα οὔτε διὰ παιδιὰ. Κῦτταξε ὅμως ἐκεῖ τὴν πτωχὴν χήραν· τὴν περαδμένην ἐβδομάδα τῆς ἐκάνκε τὸ σπίτι καὶ δὲν ἔχει λεπτὸν τσακιστὸν διὰ νὰ κτίσῃ ἕνα μικρὸν καταφύγιον. Κῦτταξε ἐκεῖνον τὸν γέρον ποῦ ἔχασε τὰ παιδιὰ του καὶ δὲν ἔχει κανένα νὰ τοῦ σκάψῃ τὸ ὑποστατικόν. Κῦτταξε ἐκεῖνα τὰ ὄρφανὰ ἀπὸ πατέρα καὶ ἀπὸ μητέρα χωρὶς κάμμιαν βοήθειαν. Δι' ἀγάπην Θεοῦ ποῖος θὰ τοὺς βοηθήσῃ; Εὐμρὸς, ἐγὼ θὰ τοὺς βοηθήσω!... Καὶ παρηγοροῦνται νὰ μὲ βλέπουν μόνον νὰ ἐργάζωμαι χάριν αὐτῶν χωρὶς πολλὰς φοραῖς ν' ἀνοίγῃ τὸ στόμα μου καὶ ἡ καρδία των ἐλαφρύνεται μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ βλέπουν τὸν γείτονά των νὰ συμπονή τὴν θέσιν των. Καὶ τὸ βράδυ ὅταν ἐπιστρέψω εἰς τὸ πτωχικὸν μου λέγω μέσα μου: «Τί ἐκέρδιθα; σήμερον καὶ ἐκέρδιθα, ἀποκρίνομαι μόνος μου, ἕνα καλὸ καλὸ ἡμεροδοῦλι. Οἱ πτωχοὶ μοῦ τὸ ἐπλήρωσαν μὲ τὴν φιλίαν των, ἡ καρδία μου μὲ τόσῃν εὐχαριστίᾳ καὶ ὁ πανάγαθος Θεὸς θὰ μοῦ τὸ πληρῶσῃ μὲ τὴν εὐπλοαχίαν του.

ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΚΟΥΡΗ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ ναύαρχος De la Gravière

Ὁ Ἐδμόνδος Jurien de la Gravière, ναύαρχος, μεγαλόσταυρος τοῦ λεγεῶνος τῆς τιμῆς μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἀποβιώσας πρό τινας ἐν Παρισίοις, ἐν ἡλικίᾳ ἐβδομηκοντα καὶ ἐννέα ἐτῶν, συγκαταλέγεται μεταξὺ τῶν ἐνθερμοτάτων φίλων τῆς Πατρίδος ἡμῶν. Οὐ μόνον πολλὰ ἔγραψε περὶ αὐτῆς καὶ δεκαπέντε ὅλους τόμους τοῦ κολοσσαίου αὐτοῦ ἱστορικοῦ ἔργου ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἐργασθεὶς ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ κατὰ τῆς παραλυτοῦσας αὐτῆς Ἐρασμιτικῆς προφορᾶς. Τὰ περὶ τοῦτο διέλαβε διὰ μακρῶν ἐν τῷ περὶ γλώσσης ἔργῳ αὐτοῦ ὁ κ. Κ. Ράδος, ὅστις ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ τούτου τοῦ ναύαρχου ἐξέδωκε πρό διετίας τὴν «Ἱστορίαν τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων», ἔργον πολὺ βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς καθόλου ἀρχαίας ἱστορίας.

Ὁ de la Gravière δὲν διεκρίθη μόνον ὡς φιλόλογος. Ὡς ναυτικὸς ἐτάσσεται μεταξὺ τῶν ἱκανωτάτων ἀξιωματικῶν τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ, διακρίθη ἐν Κριμαίᾳ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου τοῦ γαλλικοῦ στόλου τῆς Μαύρης Θαλάσσης κατὰ τὸν Ἀνα-

τολικὸν πόλεμον τοῦ 1854, ἐν τῇ Ἀδρίᾳ τῷ 1859 ἀπὸ τῆς Αὐστριακῆς, ἐν Μεξικῷ ἀπὸ τοῦ 1861 ὡς ἀρχηγὸς τῶν κατ' αὐτοῦ ἐκπεμφθεῶν πεζικῶν καὶ ναυτικῶν γαλλικῶν δυνάμεων καὶ ἀλλαχοῦ ἔτι.

Ἡ παρ' ἡμῖν Ἐπιστημονικὴ Ἐταιρία ἐτίχισε τῇ 1 Ἰσταμένου μηνὸς ἐπιμνημόσυνον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ συνεδρίων. καθ' ἣν ὁ κ. Ράδος δὲ μακρῶν ἀνέλυσε τὸ ἔργον τοῦ φιλέλλητος, ἀνεκρίνωσε δὲ καὶ διάγραμμα περὶ διδασκαλίας τῆς ναυτικῆς ἱστορίας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Σχολῇ τῶν δοκίμων, ὅπερ πρό τινας εἶχεν ἐπιστελεῖν αὐτῷ ὁ ναύαρχος.

Τὴν δημοσιευμένην ὑφ' ἡμῶν εἰκόνα λαμβάνομεν ἐκ πρωτοτύπου, εὐμενῶς παραχωρηθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Ράδου, εἰκονίζοντος αὐτοῦ καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπέστρεψεν ἐκ Μεξικοῦ. Εἶναι δὲ ἡ μόνη εἰκὼν ἣν ἐπεθύμει νὰ βλέπῃ ἀνατυπούμενην.

Χρῆστος Ν. Φιλαδελφεύς

Οὐχὶ ἄγνωστον εἰς τοὺς ἐκζητούντας τὴν ἀνέυρεσιν τοῦ ἀληθοῦς, καὶ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος ὑπηρεσίας ἐκτιμῶντας, κατὰ τὸ ἀκριβὲς ποσὸν αὐτῶν, οὐχὶ δὲ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, ἄγνωστον ὅμως εἰς τὸ πολὺ τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν πληθὸς ὑπαρξάντων ἀπώλεσε, χθές, ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ σήμερον παραλαμβάνει ἕνα φυλάξῃ τὸ λείψανόν τῆς ἡστορικῆς γῆς αὐτῆς, ἡ τόσους καλὺπτοισι ἐργάτας τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου.

Ὁ Χρῆστος Νικολαΐδης Φιλαδελφεὺς ὑπῆρξε τύπος θεμελιωτοῦ οἴκου καὶ καλλιτέχνητος ὥρα' οὐ νόματος. Τῶν θεμελιῶν οἱ λίθοι εἰσι πάντοτε οἱ βαρύτεροι, τὰ δὲ κρηπίδωματα πάσης οἰκοδομῆς δέονται καὶ δυνάμει καὶ δεξιότητι καὶ τέχνῃ οὐχὶ κοινῇ. Ὅπως κατορθώσῃ τις νὰ θέσῃ ἀσφαλεῖς τὰς βάσεις, μέλλοντος, ὅπερ πρόκειται ἐκ τοῦ μηδενὸς νὰ δημιουργήσῃ, πρέπει νὰ ἔχῃ οὐ μόνον ἔκτακτον ἡθικὸν σθένος, ἵνα ὑπερῶν τὰς ἀπογοητεύσεις, ὅσας αἱ ἐπιβουλαὶ καὶ αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων προβάλλουσι πεισμονῶς κατὰ τῶν ἀναγειρόντων τὸν ἴδιον ἀνδριάντα, πρέπει νὰ ᾖ καὶ περικοιμισμένος ἐπίσης καὶ δι' ἀθλητικῆς δυνάμειος σώματος· διότι πολλάκις, ἐὰν μὴ ἀνὰ πᾶν βῆμα, καλεῖται νὰ παλαίσῃ κατὰ παντοίων στερήσεων, καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐπιουσιῶτος ἄρτου στερούμενος, ὀφείλει δὲ νὰ παράσῃ αὐτὸν παράδειγμα τοῖς περὶ αὐτὸν ἀντοχῆς καὶ καρτερίας. Οὐδόλως παράδοξον, ἀλλὰ φυσικώτατον ὅλως καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει προσιδιᾶζον, ἐὰν οἱ θεμελιωταὶ τῶν οἴκων καὶ οἱ δημιουργοὶ τῶν ὀνομάτων οὐ μόνον ἐκλήθησαν, ἀλλὰ καὶ ὑπῆρξαν ἥρωες, οὐ μόνον τὴν ψυχὴν ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα. Τοιοῦτος ἐγεννήθη καὶ ἐβίωσεν ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεύς. Ἡ φύσις καθήρτισεν αὐτὸν καὶ τῷ σώματι ἀθλητὴν τέλειον, ὅπως ἄρξῃται τοῦ ἔργου τῆς θεμελιώσεως ὀνόματος καὶ οἴκου ἰδίου, καὶ ἐπιστεγασθῇ τοῦτο. Εἰς τὴν ἀθλῶς ἤθελε χρησιμεύσει ἡ προθυμία τοῦ πνεύματος· ἐὰν ἡ σὰρξ ἐγεννήθη ἀσθενής; Ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ ὁ χθὲς ἐκπνεύσας Ἑλλήν ὑπῆρξεν ἥρωας καὶ ἀθλητῆς, καὶ πνευματικῶς καὶ σωματικῶς.

Γεννηθεὶς ἐν χωρίῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔθθα παρίσταται τὸ παράδοξον ἐθνολογικὸν φαινόμενον πληθους, ἀπολέσαντος τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, τὴν τοῦ κατακτητοῦ δὲ λαοῦντος, ἀλλ' ὅμως ἰσχυρότερον πολλῶν ἄλλων πληθυσμῶν, ἐμμέναντος εἰς τὴν ἐλληνικὴν παράδοσιν, ἥς δὲν ἔχει πληρῇ καὶ τελείαν γνῶσιν ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ὑπῆρξεν ἐν τῶν περιεργωτάτων φαινομένων τῆς ἐθνικῆς ἐξελλείψεως τοῦ ἐλληνικοῦ γένους. Ἀνυπόδητος, στερούμενος ἐλαίου καὶ λυχνίας, ριγῶν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ πολλάκις νῆστις ἀπομένων, ὁ καὶ Χρῆστος κατώρθωσε νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἣν δὲν ἤκουσεν ἀπὸ τοῦ μητρικοῦ μαστοῦ. Ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμειος ὠθούμενος, εἰς ἣν οἱ Ἀρχατοὶ ἐδίδαν μορφήν ἀνθρωπίνης ὁδηγοῦ θεότητος, ἀλλὰ βεβαίως δυνάμειος τινας οὔτης, ἀσυνειδήτως ἐπιδρώσης

τοῦ ἀνθρώπου, ὁ νεαρὸς καὶς μετέβη εἰς Σμύρνην. Ἐκεῖ, καθ' ἣν ἡλικίαν ἄλλοι, ἐν τῷ πλούτῳ καὶ τῇ δόξῃ καὶ ἐν ταῖς ευκολαῖς τοῦ βίου γεννηθέντες, μόλις ἀρχίζουσι νὰ ψελλίσωσι σπουδαίας τινας γνώσεις, δεκαοκταετὲς μόλις, τὸ κατὰ μὲν παιδίον, ἐγένετο δευθυτῆς ἰδιωτικῆς σχολῆς.

Ἡ βιβλικὴ Ἑταιρία, ἡ ἐν Ἀμερικῇ ἔκτοτε ἰδρυμένη, καὶ σκοποῦσα τὴν παρὰ τοῖς λαοῖς, καὶ μάλιστα τοῖς ἐκτὸς τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ καθ' ἡμᾶς ζῶσι, διάδοσιν τῶν Γραφῶν, ὃν ἐξήτει εἰς μάτην βεβαίως πρὸ καιροῦ μύστην ἀνέυρεν, ἐν τῷ προσωπῳ τοῦ σφριγῶντος νέου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐγκρατὴς τῆς τουρκικῆς, ἥτις ἄλλως τε ὑπῆρξεν ἡ γλῶσσα τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, καὶ γινώσκων νὰ γράφῃ αὐτήν, ἐπίσης καλῶς καὶ οἱ τελεώτατοι τῶν ἐγγραμμάτων Ὀθωμανῶν, ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ἐγένετο ὁ μεταφραστὴς τῶν ἱερῶν Γραφῶν εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν. Ἐπὲρ τοῦτο ἔλλην πρῶτος να μεταφράσῃ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ κατακτητοῦ τὸ βιβλίον, ὅπερ μᾶλλον ἀπεστράφη ἐκείνους. Ἡ μετάφρασις ὑπῆρξε δοκιματῆ, οἷα προσεδόκατο πάντως ὑπὸ τῶν εἰδότην τὴν δύναμιν τοῦ νοῦ τοῦ νεαροῦ μεταφραστοῦ. Ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν ἦτο μόνον ἀπλῶς ἀθλημα φιλολογικόν, ἀλλ' ἦν καὶ ὑπηρεσία ἐθνική· διότι τοῖς μὴ δυναμένοις νὰ ἀναγνώσῃσι τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν ἐγγράφῃ παρὰ τῶν προγόνων αὐτῶν γλῶσσαν, παρεσχέθη ἡ εὐκολία τῆς γνώσεως αὐτοῦ, ἐν ἣν λαοὺσι γλῶσσαν. Ἰσως τιμὴς ὑποτιμᾷσι τὴν ἔννοαν τῆς ὑπηρεσίας ταύτης· τὸ ἐπ' ἐμοί, ἡ ὑπηρεσία αὕτη εἶναι μία τῶν ἐπιφανεστάτων ἃς προσήνεγκε τῷ καθόλου ἑλληνισμῷ ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεύς.

Ἀλλ' ὁ ἀέμνηστος ἀνὴρ συνειργάσθη μετὰ τοῦ διδασκάλου Νεοφύτου Βάμβα καὶ εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Γραφῶν, εἰς τὴν ἀπλήν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τὴν κατ' οὐσίαν ἐκτίμησιν τῆς ἐπιβολῆς ταύτης δὲν ἐπιχειρῶ ἥδη.

Ἡ εἰς τὸ ἀπλῶς ἑλληνικὸν ἰδιῶμα μετάφρασις τῶν Γραφῶν ἤγαγε τὸν Φιλαδελφεά, ὅπως ἐκμάθῃ καὶ τὴν ἐβραϊκὴν. Δὲν ἐβράδυνε νὰ γέλῃ καὶ ταύτης ἐγκρατὴς. Ἐκεκτετο εἰς τὸν ὑπατὸν βαθμὸν τὸ περὶ τὰς γλώσσας εὐμαθὲς. Ἐγένετο δὲ εἰς τῶν πολυγλωσσιστάτων ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς Ἑλλήνων, καὶ μάλιστα τῶν γινωσκόντων τελεώτερον τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας.

Ἐτέραν μεγάλην ὑπηρεσίαν προσήνεγκεν ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ταύτῃ, ὅτι ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων καταρτισάντων τυπογραφῶν ἐν ταῖς Ἀθήναις σχεδὸν εὐθὺς μετὰ τὴν εἰς τὴν κλεινὴν πόλιν μετάθεσιν τῆς ἐδρας τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νεοδημιτοῦ βασιλείου. Ὁ Χρῆστος Φιλαδελφεὺς ἐκέκτητο πάντα τὰ προσόντα τελείου τυπογράφου, διορθωτοῦ καὶ ἐκδότου βιβλίων· διότι αὐτὸς οὗτος ἦν συγγραφεὺς, ἐξ ὧν ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν, ἀναδειχθεὶς ἐκ τῶν δοκιμωτάτων. Οὕτω τὰ ἐκ τῶν πειστηρίων αὐτοῦ ἐξεληθόντα πονήματα, οὐ μόνον διακρίνονται ἐπὶ τῇ καλλιτεχνικῇ αὐτῶν μορφῇ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῆς ὕλης αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ τελείᾳ ἀπαίστῳ ἐκτύπωσιν αὐτῶν· διότι παρέχουσι τὰ ἥσσονα τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων. Ἀναμφισβητήτως τὰ ἐκ τῶν πειστηρίων τοῦ Φιλαδελφεοῦ ἐξεληθόντα ἔργα φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς ἀνδρωπίνης τελειότητος. Ὁ «Ἑλληνομνήμων» τοῦ Μουστοξύδου, ἐν τῶν τελευταίων καὶ δεσπευστάτων περιοδικῶν τῶν ἀναγεννηθέντων ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὀφείλει τὴν εὐδοκίμειαν αὐτοῦ τῷ Φιλαδελφεῖ. Ὁ «Φιλίστωρ» ἕτερον σπουδαῖον περιοδικόν, ἐξετυπώθη παρὰ τῷ τυπογράφῳ τοῦ Φιλαδελφεοῦ, ἐπίσης καὶ μυρία ἄλλα πονήματα, ὧν τὸ χρησίμως καὶ κοινωφελὲς ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν ἀκρίθειαν τῆς ἐκτυπωτικῆς τέχνης. Δικαία δὲ καὶ πρέπουσα ἀπεδόθη ἐκτίμησις τοῖς ἀγῶσι τοῦ Φιλαδελφεοῦ, ὅτε ἔτυχεν οὗτος τοῦ βραβεῖου ἐκδότου βιβλίων, ἐν τῇ παγκοσμίᾳ Ἐκδόσει